

Activitats de la Societat, a cura de Carme Amorós Basté

A. Taula rodona sobre la formació professional dels mestres— Amb motiu de la presentació del monogràfic núm. 9 de la REVISTA CATALANA DE PEDAGOGIA, es va celebrar el 22 de gener una taula rodona sobre la temàtica del monogràfic:

Van intervenir com a ponents: Carme Ortoll, directora general d'educació infantil i primària del Departament d'Ensenyament; Miquel Martínez, director del programa de millora de la formació dels mestres (MIF), i Jaume Cela, mestre. Va intervenir de moderador Joan Rué, director de la RCP.

Idees sotmeses a debat, a partir del que es planteja a l'editorial de la RCP i a les planes de la revista

1) Els «canvis substancials socials i culturals actuals» proposen noves competències per als docents, o reformulacions de les que ja es dominen, així com la revisió dels models de la formació convencional, acceptada com a bona, per ser la convencional.

Com es poden donar respostes rellevants i funcionals a les creixents i noves necessitats, si els referents professionals de la docència són els del passat, o bé són limitats en la seva orientació i abast? O si el nombre de professionals interpel·lats és relativament reduït i individualitzat? Com es poden generar consensos professionals sobre formes efectives d'aprendre i d'ensenyar des d'un mercat d'idees gens regulat?, per exemple, sense vinculació amb les universitats, sense congressos professionals, sense fonamentar-se en la recerca...

2) Definir un punt de partida per a situar el sentit de la formació, entesa com a desenvolupament professional.

El dret a l'educació de qualitat és el dret a un aprenentatge rellevant i amb sentit. Per això, cal ampliar l'angle per a un nou enfocament de la qualitat de l'educació i la rellevància d'aprendre, d'allò que els nens, els joves i els adults aprenen realment.

Com és possible millorar allò que s'està fent, en termes de qualitat, d'eficiència institucional i d'èxit? Què es pretén que aconseguixin tots els estudiants? Com haurien

de dominar els nois i noies el coneixement proposat i quin tipus de resultats o de formació resultant s'hauria o s'haurien de prioritzar? Quin tipus de recursos o estratègies d'aprenentatge, quins materials, quines plataformes virtuals poden ajudar millor en els propòsits anteriors.

3) L'arquitectura global del sistema educatiu configura una complexa xarxa d'idees, de xarxes d'influència, de polítiques, de marcs de referència, de pràctiques, d'interessos i recursos, a més d'estructures organitzatives, que condicionen les diverses formes d'exercir la professionalitat i el concepte mateix de desenvolupament professional i les seves finalitats.

Per exemple, l'assignació de professionals als centres. Els horaris oficials de les matèries, o bé que no és el mateix «pensar en» competències professionals per a «ensenyar millor els continguts establerts», que pensar-les per a «l'aprenentatge de tots els nois i noies i el seu desenvolupament en el futur».

Com cal abordar aquests reptes? Com es poden limitar els efectes culturals de la funcionarització i les regulacions administratives en la concepció de la professionalitat? Com enfortir els professionals en el seu treball individual, d'equip i col·lectiu i no restar-los autonomia professional? Com es pot fer d'aquest desenvolupament una proposta d'inversió sostenible en la relació costos/resultats?

4) La formació o el desenvolupament professional no sempre es tradueix necessàriament en una millora.

És freqüent que polítiques orientades cap a la millora professional siguin poc adequades, pel que fa a la noció de canvi que proclamen. També se sap que els resultats de la formació són limitats quan hi entren en joc determinats «frens» (conceptuals, organitzatius, de recursos...). Per exemple, quan es desenvolupa de manera individual o aïllada, sense un projecte institucional de suport. O bé quan el projecte de formació és genèric, sense esperar-ne resultats específics, o quan s'ofereix sense proposar un marc que permeti comprendre la seva necessitat, o quan els professors no ho vinculen amb la seva promoció, millora de la seva consideració, etc.

Com cal avançar cap a la configuració d'un pla integral de desenvolupament professional integral, que anés des de la formació inicial fins als diversos aspectes de la

professionalitat, alineat amb la idea «d'aprenentatge al llarg de la vida»? Una idea consensuada que considerés nivells de professionalitat i la seva diversificació? Com cal distingir allò que tenen en comú i de diferencial l'educació primària i la secundària, i com cal evitar la corporativització del desenvolupament professional?

5) Sabem que tota noció de desenvolupament professional —entesa en sentit ampli i en formats diversos— tindrà un impacte significatiu: si va vinculada a un propòsit institucional, reconegut i compartit, de qualitat o de millora; si s'articula en xarxa, de comunitat d'aprenentatge o de pràctica; si es concep com una activitat amb objectius comuns, mitjançant l'acció i la reflexió; si s'orienta cap a la millora dels aprenentatges dels estudiants; si s'arrela en diagnòstics evidenciats per les avaluacions de la qualitat docent; si manté ben alineats el seu propòsit formatiu, la durada i metodologia; si és valorada o reconeguda institucionalment, en termes de prestigi personal o grupal, etc.

Com cal promoure accions significatives en aquest sentit? Com cal fer-les arrelar i difondre?

6) El desenvolupament professional: la seva autonomia i (auto)regulació.

Com cal avançar cap a una concepció de la professionalitat entesa com una «activitat» especialitzada i reglamentada que exigeix el domini d'una determinada capacitació conceptual, procedimental, tècnica i ètica específiques, que exerceix el monopoli del coneixement en el seu camp i és recognoscible socialment i funcionalment, i compta amb un accés regulat mitjançant la formació? Com es poden superar nocions de la formació entesa normalment des del punt de vista del dèficit i no del creixement i de la millora del benestar i de la responsabilitat professionals?

Cal que parlem de formació professional o de desenvolupament professional? Quines són les agències i els agents que s'han d'involucrar en aquesta formació? De quina manera? Quin paper tenen els mateixos professionals en el propi desenvolupament professional? Com és reconegut i estimulat socialment aquest desenvolupament?

Algunes de les idees més destacades expressades pels ponents i, posteriorment, pels participants:

- Hem de reconèixer que la formació inicial dels mestres no és prou eficient. Falten alguns perfils nous de professors, ben pagats, que tinguin més contacte amb les aules de primària i també algun perfil més acadèmic.
- No s'acaba de connectar bé el final de la formació dels nous docents amb l'accés a la docència. Caldrà superar moltes resistències per garantir que hi accedeixin els més preparats i amb un tarannà adequat, que tinguin un bon model lingüístic, sensibilitat cognitiva i sensibilitat moral. Si es tenen en compte els nivells de competència per als mestres, definits en el Marc de Qualificacions Europees es pot comprovar que són molt elevats, perquè el nivell d'incertesa, d'adaptació a diversitat d'alumnes i a noves formes de coneixement que se'ls demana exigeixen una bona formació i preparació per seguir aprenent.
- Es defineix el moment actual com de canvi social rellevant, que exigeix "posar els llums llargs" i dissenyar un futur que il·lusioni i dongui sortida a les noves necessitats de formació dels alumnes i dels mestres. La creació del Programa MIF (Millora i Innovació en la Formació), promogut per la Secretaria d'Universitats com a òrgan de coordinació de les universitats catalanes amb la funció de contribuir en la millora de la formació inicial de mestres respon a la voluntat de posar en comú diverses iniciatives i esdevenir motor de canvi.
- Cal lligar formació amb innovació. Donar la paraula a algunes innovacions que s'estan duent a terme a les escoles. Vincular equips de recerca universitaris a recerques dutes a terme en les escoles, per consolidar-les i facilitar que esdevinguin útils per a la formació dels nous docents. Cal superar alguns entrebancs com ara que les publicacions en segons quins mitjans no es tinguin en compte en una possible futura carrera universitària i que algunes de les que es tenen en compte no siguin útils per a l'escola.
- Pel que fa a la formació permanent, es ressalta la importància de la "formació en centre" orientada a millorar l'aprenentatge dels alumnes, apostar per uns coneixements competencials i funcionals, amb la participació activa dels alumnes i

amb la seva implicació personal. En qualsevol cas no es pot oblidar la importància de la formació individual dels mestres i afavorir l'actualització docent a partir de les necessitats dels centres i de posar en comú coneixements diversos que tenen els mestres d'un mateix equip docent.

- Es ressalta també, la importància d'avaluar l'impacte dels canvis. També aquí caldrà més coordinació entre universitats i escoles per trobar fórmules d'avaluar la construcció de nou coneixement. Ha canviat el concepte d'avaluació de la formació i de la certificació però cal trobar noves maneres d'enregistrar el què s'ha après i en quines condicions per reorientar noves decisions.

- La importància de disposar d'uns "centres de referència educativa", on poder anar a fer les pràctiques els mestres en formació. Aquests centres han de disposar de mestres amb diferents perfils professionals propis de les diferents àrees d'especialització docent, però també en àrees de gestió que afavoreixin les sinèrgies entre tot l'equip docent, la coordinació amb els pares i que tinguin en compte "la veu dels alumnes".

- També es va ressaltar la importància de comptar amb el punt de vista dels bons mestres, dels "que ensenyen bé". Es van definir uns trets com: ser capaços de lluitar per una escola inclusiva, que tingui capacitat d'acompanyament dels alumnes, ajudar-los a tenir les pròpies opinions i ser caços de defensar-les i a anar trobant sentit a la seva pròpia vida. Arribats a aquest punt es demana la possible col·laboració dels mestres "jubilats", com a font d'experiència acumulada i per donar suport a diverses activitats.

- S'insisteix en la importància de fer una bona selecció d'alumnes abans d'iniciar els seus estudis i també una bona selecció abans d'accedir a la professió. També s'expressa un alerta per no quedar condicionats per dissenys de recerques que no prioritzin "el saber ensenyar" i "el saber estudiar o el saber avançar en el coneixement".

B. Taules rodones sobre ensenyament de llengües a l'escola

- **«Ensenyament en català i plurilingüisme»**, organitzada conjuntament amb la Delegació de l'Institut d'Estudis Catalans a les Illes Balears.

Va tenir lloc el dimarts 2 de febrer de 2016, a les 19 h al Club Diario de Mallorca (carrer de Puerto Rico, 15. Polígon de Llevant. Palma).

Es pot trobar informació complementària a la pàgina web següent:
<http://blogs.iec.cat/scp/2016/10/03/el-termometre-linguistic-i-el-marc-densenyament-de-llengues-vives-jornada-formativa-a-mallorca/>

— **Participació de la SCP al 6è Col·loqui Internacional de l'ISLRF (Institut Superior de les Llengües de la República Francesa), sobre «Mètodes, pràctiques i raons del bilingüisme per immersió»,**

celebrat a Perpinyà el 18 i 19 de març.

Es pot trobar informació complementària a la pàgina web següent:

<http://blogs.iec.cat/scp/2016/03/10/participacio-de-la-scp-al-6e-col%C2%B7loqui-internacional-de-lislrfr/>

— **II Jornada d'Intercanvi d'Experiències: «Termòmetre lingüístic - Marc d'ensenyament de llengües vives»,**

celebrada a Tàrrrega el passat 21 de maig.

Es pot trobar informació complementària a la pàgina web següent:

<http://blogs.iec.cat/scp/2016/04/01/ii-jornada-dintercanvi-dexperiencies-termometre-linguistic-marc-densenyament-de-llengues-vives/>

C. Congrés internacional de la WFATE (World Federation of Associations for Teachers Education)

Els dies 21, 22 i 23 d'abril va tenir lloc a Barcelona el 4t Congrés Internacional de professors, convocat per la WFATE, federació de professors formada per diferents Associacions, l'europea (ATEE), l'americana (ATE-USA), l'australiana (ATEA) i l'africana (ATE) i organitzat pel Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya, com a membre de l'ATEE i la Societat Catalana de Pedagogia de l'Institut d'Estudis Catalans.

En el cas del Congrés de Barcelona s'ha comptat amb el suport de les facultats d'educació de les universitats catalanes, el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i l'Àrea d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona.

Les diferents aportacions, debats i conclusions van girar entorn de la temàtica: «La innovació en la formació del professorat en un entorn global», per reflectir la necessitat de dotar el professorat d'una formació que li permeti adquirir les habilitats docents del segle XXI i preparar els alumnes per a una societat globalitzada que demana capacitat de transformar informació en coneixement i la capacitat de col·laborar amb els altres per entendre, ubicar-se i millorar l'entorn. El Congrés voldria enfortir xarxes locals, regionals i globals per dissenyar projectes que afavoreixin el desenvolupament sostenible de la formació del professorat que ha de preparar ciutadans del futur amb totes les incerteses i els reptes que això comporta.

En la preparació del Congrés s'ha tingut en compte la Declaració d'Incheon Educació 2030, adoptada pel Fòrum Mundial de l'Educació de la UNESCO (2015), on s'expressa la necessitat de repensar l'educació per tal que en el període 2015-2030 s'hagi avançat en la seva qualitat, que sigui capaç de respondre als nous horitzons de coneixement, reafirmant una visió humanista i més inclusiva que hauria d'afavorir trobar un nou model de desenvolupament social i econòmic, així com la necessitat d'oferir respostes de formació al llarg de la vida dels ciutadans. (UNESCO (2015). *Rethinking Education: Towards a global common good?* / Versió en català, Centre UNESCO de Catalunya.)

El grup organitzador, presidit per la presidenta electa de la WFATE, Mireia Montané, va encarregar-se de programar les sessions generals i les sessions paral·leles del Congrés

al voltants de quinze subtemes: 1. Multiculturalisme i multilingüisme. 2. Tecnologies mòbils i aprenentatge, nous recursos per a la innovació pedagògica en la formació del professorat. 3. Xarxes internacionals/locals per a la creació de coneixement i formació del professorat. 4. Currículum de la formació del professorat i currículum escolar. 5 i 6. Col·laboracions escola / universitat / administracions educatives per impulsar i gestionar iniciatives creatives en la formació del professorat i innovacions en les escoles. 7. Seguiment i avaluació de la innovació en la formació del professorat. 8 i 9. Canvis per a la innovació en la formació inicial i permanent del professorat. 10. La salut, l'educació física/esportiva i l'educació artística. 11. Recolzar l'educació de les STEM (*Sciences, Technology, Engineering and Mathematics*) mitjançant la formació del professorat i el seu desenvolupament professional. 12. Estratègies per combatre la inèrcia en la formació del professorat. 13. Estudi de les discapacitats dels alumnes, la inclusió i la justícia social en la formació del professorat. 14. La innovació en la formació del professorat de l'educació Infantil. 15. La formació del professorat de ciències socials per a una nova era.

Per obtenir més informació dels programes, de l'organització, dels ponents de les sessions generals, així com dels coordinadors dels grups que van tractar els diferents subtemes es pot accedir a la web: <http://en.cdl.cat/wfate-barcelona2016>

Van participar en el Congrés al voltant de dos-cents cinquanta professors i experts, entre els quals hi havia una gran varietat de professors i professores universitaris, de professorat en actiu de les diferents etapes educatives i de professionals que col·laboren en diferents administracions educatives. Pel que fa a la seva procedència territorial, es va comptar amb professors de diferents centres educatius i universitats americanes pertanyents a l'ATE-USA; professors del Canadà, pertanyents a l'IAKB; professors de diferents països europeus, pertanyents a l'ATEE; professors de Hong Kong, i professors d'Austràlia, pertanyents a l'ATEA, que serà la responsable de l'organització del proper Congrés de la WFATE, l'any 2018 a Melbourne.

La inauguració va tenir lloc al Paraninfo de la Universitat de Barcelona, presidida per l'Honorable Consellera d'Ensenyament, el representant de l'Ajuntament de Barcelona, la vicerectora de la Universitat de Barcelona, la degana del CDL, el president de l'IEC, la presidenta i la presidenta electa de la WFATE. També van saludar els assistents les

presidentes de les diferents associacions federades amb la WFATE. També el primer dia es va poder escoltar breus parlaments de representants de diferents organismes internacionals que han expressat les seves orientacions en relació amb la millora de l'educació. (Es pot consultar els seus noms i els organismes als quals representaven a la web de la conferència, i una síntesi de les seves intervencions a l'article de Carme Amorós i Mireia Montané «La innovació de la formació del professorat en un context global», publicat a *Universitas Tarraconensis: Revista de Ciències de l'Educació*, 1 (2016). <http://revistes.urv.cat/index.php/ute>).

Les sessions de treball del dia 23 es van realitzar a la seu de l'IEC i van comptar amb la participació de professors i alumnes de centres de secundària de Grècia, Itàlia i de Tarragona que participen en un Programa Erasmus +: «ArchaeoSchool for the Future» i, també, professors i alumnes de Hong Kong que col·laboren amb professors i alumnes de Catalunya en el Projecte COMconèixer.

Les principals conclusions del Congrés es poden consultar a la pàgina web del CDL: http://cdl3.cdl.cat/WFATE/WFATE%20Conference_Synthesis%20Document.pdf

D. Convocatòria i lliurament del XXVI Premi Joan Profitós d'Assaig

Pedagògic

Joan Profitós, escolapi, parvulista i pedagog. Autor de llibres de lectura i narracions per a infants, creador de la biblioteca pedagògica dels escolapis de Catalunya, promotor de la llengua i de la cultura catalanes, Balaguer 1892 - Barcelona 1954.

La Fundació Joan Profitós de l'Escola Pia de Catalunya ens va suggerir de sumar-nos a la promoció i difusió del premi que atorguen per estimular la pedagogia del desenvolupament integral de la persona. Atesa la coincidència de la Societat Catalana de Pedagogia, com a societat científica, amb aquesta orientació, la Junta de Govern, en sessió de 12 de novembre de 2014, va acordar participar en l'organització del premi, i en l'edició d'enguany ja forma part del *Cartell de premis* amb altres institucions de l'Institut d'Estudis Catalans.

Es poden consultar les bases de la convocatòria a la pàgina web següent: <http://premis.iec.cat/premis/premis.asp>

En el marc de l'acte de lliurament del premi, celebrat el dia 11 de maig:

- Neus Sanmartí Puig (professora emèrita de la UAB) va impartir la conferència: «**Cal que l'escola canviï?: per què i en què?**»
- Es va lliurar el guardó d'aquesta edició a Valentí Feixas Sibila pel treball «Ser persona: Vida, pensament i acció pedagògica de Pau López i Castellote (1929-1994)». El jurat ha valorat molt un text que «recupera una figura significativa de l'educació i de la pedagogia del nostre país».
- També s'ha concedit una menció honorífica a Maria del Carmen González André per l'obra «A Psico fem kine», per la seva aportació al món de la psicomotricitat, educació emocional i cinesiologia.

En aquesta edició el jurat ha estat presidit per Joan Mallart, pedagog i vicepresident de la Societat Catalana de Pedagogia. Ha comptat, també, amb Josep Gallifa, degà de la Facultat de Ciències de l'Educació Blanquerna de la URL; Elena Venini, professora emèrita de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia a la URV; Núria Rajadell, professora de la Facultat de Pedagogia de la UB; Conrad Vilanou, catedràtic de la Facultat de Pedagogia de la UB, i Marian Baqués, pedagog.

E. Trobada de centres innovadors de Catalunya

Es va celebrar el dimecres 1 de juny i es va adreçar a tots els centres que han participat en el Projecte d'educació bimodal, promogut pel grup de recerca DIM (Didàctica, Innovació i Multimèdia), dirigit per Pere Marquès.

Objectiu: intercanviar coneixements i experiències entre els centres que ja estan innovant, per tal de poder orientar millor les actuacions que ja estan realitzant.

Programa:

9.00 - 9.45 h. Seminari 1: Currículum bimodal, projectes cooperatius i aprenentatge servei a l'aula: un dels nuclis del procés d'innovació. Els alumnes aprenen més i reduïm força el fracàs escolar. Presentació: Pere Marquès.

9.45 - 11.00 h. Seminari 2: Com s'ha de planificar i gestionar un procés d'innovació integral de centre a tres i cinc anys? Presentació: Pere Marquès.

11.00 - 12.15 h. Taula rodona oberta 1: «Innovar: per què?, com?, paper de l'Administració». Participen com a convidats: Joana Sancho, UB; Joaquín Gairín, UAB; Miquel Àngel Prats, URL; Jordi Guim, Associació Espiral.

12.15 - 13.45 h. Bloc 1 de comunicacions de centres innovadors i de referència, on expliquen els seus àmbits d'innovació (*què fan per innovar*) i molt especialment la

formació i el suport que ofereixen al professorat (*com ho fa per innovar*) i l'impacte de millora que estan constatant en els resultats (aprenentatges, desenvolupament, satisfacció dels alumnes).

16.00 - 17.15 h. Taula rodona oberta 2: Presentació dels resultats de la recerca «Centres innovadors: què innovem?, com?, quins resultats volem obtenir?»

Intervenien com a ponents: Pere Marquès, DIM-EDU; Jordi Serarols, inspector d'educació; Francina Martí, presidenta de l'AM Rosa Sensat; Martí Teixidó, president del SCP.

17.15 - 18.45 h. Bloc 2 de comunicacions de centres innovadors i de referència, on expliquen els seus àmbits d'innovació (*què fan per innovar*) i molt especialment la formació i el suport que ofereixen al professorat (*com ho fa per innovar*) i l'impacte de millora que estan constatant en els resultats (aprenentatges, desenvolupament, satisfacció dels alumnes).

19.00 - 20.30 h. Bloc 3 de comunicacions de centres innovadors i de referència, on expliquen els seus àmbits d'innovació (*què fan per innovar*) i molt especialment la formació i el suport que ofereixen al professorat (*com ho fa per innovar*) i l'impacte de millora que estan constatant en els resultats (aprenentatges, desenvolupament, satisfacció dels alumnes).

20.30 - 21.00 h. Breu cloenda (Martí Teixidó i Pere Marquès) i espai d'interacció per parlar amb els ponents.

Es pot consultar els centres que van presentar les seves comunicacions, així com els participants i la documentació complementària que es va generar durant la jornada a la pàgina web següent de la SCP:

<http://dimglobal.ning.com/profiles/blogs/trobada-de-centres-innovadors-de-catalunya-1-de-juny>

F. Assemblea general anual de socis, 2016

Va tenir lloc el dimecres 15 de juny de 2016, a les 18.30 h, a la Sala Pi i Sunyer de l'IEC.

Es van tractar els diferents punts de l'ordre del dia:

- 1) Lectura i aprovació de l'acta de l'assemblea anterior.
- 2) Memòria d'activitats del curs 2015-2016, és el punt que va comportar més temps, a causa de totes les activitats que van ser presentades per la secretària, Carme Rider, i altres membres de la Junta: Pere Marquès, Carme Amorós i Joan Rué, i pel debat que es va generar entorn de les diferents intervencions.
- 3) Coneixement i ratificació de nous socis. Es ratifica la incorporació de deu socis individuals i de dues escoles.
- 4) Informe econòmic de Tresoreria. S'informa del moviment econòmic de la Societat així com de diferents gestions realitzades per obtenir subvencions, especialment per a l'organització de les jornades de presentació i d'intercanvi d'experiències del «Termòmetre lingüístic - Marc d'ensenyament de llengües vives».
- 5) Incorporació de membres a la Junta. Es comunica el cessament, a petició pròpia, de la tesorera M. Dolors Maura, i la incorporació en aquest mateix càrrec d'Empar Garcia.
- 6) Intervenció del president: «Innovació educativa i sistema pedagògic a l'escola». En el context actual de proliferació de projectes d'innovació educativa, el president, Martí Teixidó, va voler clarificar el concepte *innovació educativa*, comparant-lo amb altres que li són propers, quines concrecions ha anat tenint en la història de l'educació, com s'entén la innovació en la institució escolar i en el sistema pedagògic i proposant que el tema sigui abordat, amb més profunditat, en la jornada d'inici del curs 2016-2017. Va convidar tots els assistents a aportar reflexió i coneixement abans de la celebració de la jornada. El contingut de la seva exposició es pot trobar en el text despenjable de la pàgina web següent:

<http://blogs.iec.cat/scp/wp-content/uploads/sites/13/2016/07/SCPassemblea2016president.pdf>

2. Recerca educativa:

«Termòmetre lingüístic - Marc d'ensenyament de llengües vives»

De l'oralitat a l'aprenentatge de llengües. Fem l'escola plurilingüe

Carme Rider i Serra

Coordinadora de la recerca TL-MELvives

Assumir que entendre, parlar, llegir i escriure són les quatre habilitats que qualsevol infant hauria de dominar en la seva llengua i en d'altres en acabar la seva escolaritat obligatòria, implica reconèixer que la llengua oral ha estat massa anys apartada del lloc que li correspon en el sistema escolar. La importància que hem donat a l'ensenyament de l'escriptura, la poca formació que hem rebut els mestres quant a didàctiques de l'oralitat i la dificultat que suposa organitzar activitats orals a classe, han dificultat que el nostre sistema educatiu hagi donat a la llengua oral la importància que calia. Malgrat tot, cada cop més, els docents i la societat en general anem prenent consciència de la importància de la competència oral i les seves implicacions didàctiques adreçades a totes les edats, perquè no és cert allò que «als sis anys ja se sap parlar». En aquesta línia, cal valorar els esforços que des del Departament d'Ensenyament s'estan duent a terme per situar el llenguatge en el lloc que li pertoca, implementant un pla d'actuacions per impulsar la competència comunicativa de la llengua oral centrat en la formació docent.

Certament, sembla que tots estem d'acord que parlar bé no només ens permet expressar, afirmar, opinar, argumentar... sinó que ens permet respondre, intervenir i participar oportunament per animar, per disculpar-se, per demanar i per oferir-nos als altres. Parlar bé ens permet acceptar ser contradit pels altres i exposar-nos a les crítiques amb esperit constructiu. Parlar bé ens permet trobar els mots adients a cada situació, ens permet comprendre el món amb profunditat per poder implicar-nos en la societat de manera activa i solidària, ens permet no deixar-nos dominar ni imposar-nos als altres, ens permet defensar els nostres drets i complir amb els nostres deures, desenvolupant-nos i projectant-nos en tots els sentits.

L'escola, com a espai de socialització dels infants, esdevé un pilar fonamental per al procés d'adquisició del llenguatge. Mestres i alumnes parlen i interactuen diàriament, comparteixen experiències i expressen sentiments..., en definitiva, es troben com a persones i aprenen juntes, ja que l'adquisició del llenguatge és alhora un procés cognitiu i emocional.

Però com s'ensenya a parlar bé?, com s'articula un procés d'aprenentatge de llengües que parteixi de la llengua pròpia i es projecti a l'aprenentatge de les llengües estrangeres?

Hem de debatre molt, sobre aquests assumptes.

Ens cal assumir que ensenyar a parlar bé no només és donar l'oportunitat als infants d'expressar-se lliurement. Hem de saber que el llenguatge oral es configura a partir de quatre habilitats que es desenvolupen a partir d'uns usos i unes intencionalitats que hem de preveure i per a les quals hem de trobar els escenaris adients. Hem d'explorar la didàctica i trobar solucions metodològiques. Cal dissenyar una avaluació integrada en el procés d'aprenentatge que ens permeti autoregular-lo.

Ens cal un marc referencial que permeti fonamentar i elaborar un model d'ensenyament de llengües que parteixi de la llengua del territori, considerant i aprofitant les llengües dels alumnes i la proximitat de les llengües romàniques, per projectar-se a l'aprenentatge de llengües estrangeres d'una manera interrelacionada, no de manera paral·lela i en compartiments closos, com hem fet fins ara.

En aquests darrers anys, els que han pres la paraula a les nostres aules han estat els jutges. Han dictat la proporció horària de llengües sense cap principi pedagògic i sense tenir en consideració que el model no ens garantirà el procés.

El procés de desenvolupament de la competència plurilingüe passa necessàriament per:

- L'oralitat de la llengua, articulació, configuració de pensament.
- La transferència lingüística entre llengües identificant les proximitats i contrastant les diferències.
- La introducció de llengües estrangeres a partir de repertoris orals i musicals.

- La consolidació de les llengües estrangeres amb didàctica comparada.

Cap uniformitat horària ens garanteix la solidesa del procés anteriorment descrit. La distribució horària no és un principi sinó una decisió a prendre en cada context.

La solidesa del procés d'adquisició de la competència plurilingüe ens la garantirà la presa de decisions professional i fonamentada, per part de l'equip docent. Aquesta presa de decisions ha de tenir en compte:

- Els principis d'adquisició de la competència plurilingüe com a fonamentació en coneixements científics acceptats.
- Les finalitats de l'ensenyament plurilingüe.
- Les tensions que cal preveure i el balanceig adequat a les polaritats.
- Els referents que han de guiar la presa de decisions.

La Societat Catalana de Pedagogia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, està impulsant, en conveni amb el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, la recerca i el desenvolupament del «Termòmetre lingüístic - Marc d'ensenyament de llengües vives», que durant el curs 2015-2016 s'ha aplicat a dues-centes escoles catalanes, trenta escoles a les Illes Balears i cinquanta-vuit escoles amb llengua pròpia d'Occitània. L'Institut d'Estudis Catalans li confereix el marc acadèmic institucional, el Grup Promotor Santillana assumeix l'edició i la distribució de materials i la Fundació Carulla hi col·labora per ser una proposta d'escola catalana plurilingüe.

El «Marc d'ensenyament de les llengües vives» és un marc de referència fonamentat per a l'elaboració d'un projecte d'ensenyament plurilingüe a cada escola de llengua catalana, obert a les llengües romàniques amb l'anglès (o una altra) com a llengua transnacional. El «Marc d'ensenyament» aporta un instrument homologat, el «Termòmetre lingüístic», una prova de diagnòstic pedagògic de la competència lingüística per a infants de cinc anys. És una recerca i desenvolupament (R+D) que els centres converteixen en innovació si es va generalitzant la seva proposta.

Amb l'aplicació de dos cursos, constatem la valoració positiva de mestres i direccions. Les aportacions del TL-MElvives contribueixen a la reorientació de didàctiques d'oralitat i projeccions d'accions vers un projecte plurilingüe.

Enguany, l'acció es desenvolupa en quatre línies:

- Incorporació d'escoles noves a través de jornades formatives.
- Continuitat d'escoles amb un grup de treball sobre temes específics.
- Millora dels materials, incorporant-hi variants lingüístiques.
- Elaboració de nous materials: escala d'expressió espontània i indicadors de l'escola plurilingüe.
- Jornada d'intercanvi d'experiències anual.

Fer l'escola plurilingüe és un objectiu que ja ningú no posa en dubte. Així és compartit per l'Institut d'Estudis Catalans i el Departament d'Ensenyament, i s'hi van vinculant professionals d'universitats i institucions que agrupen centres d'ensenyament que contribueixen al desenvolupament i difusió del programa.